

A Taste of the Parsha

Bereishis 5782/October 1-2, 2021

Question of the Week

Question:

Bereishis 4:8 reads:

וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל-הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בְהִיּוֹתָם בְּשָׂדֵה וַיִּקָּם קַיִן אֶל-הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ:

And Kayin said to Hevel his brother, and it was when they were in the field, and Kayin rose upon his brother Hevel and killed him.

While we are all familiar with the story of Kayin killing Hevel, the Torah's narration of the events is lacking an important detail; what did Kayin tell Hevel before he killed him in the field?

(Note: All mefarshim are on the passuk unless stated otherwise)

- Answer #1: "Come to the field with me" (Targum Hameyuchas Leyonasan, Targum Neifiti, Targum Yerushalmi, Ramban, Rabbag)
- Answer #2: "Let's split the world among ourselves..." (Bereishis Rabbah 22:7, Medrash Tanchuma Bereishis 9:1; other opinions in the Medrash state that they fought over where the Beis Hamikdash would be, or over women)
- Answer #3: He started an argument with him, and it doesn't matter what exactly he said (Rav Sa'adyah Gaon, Rashi)
- Answer #4: He shared his conversation with Hashem in the previous verses either to enrage or calm Hevel (Rav Yosef Kara, Ibn Ezra, Bechor Shor, Radak, Da'as Zekeinim, Tzror Hamor, Seforno; see Or Hachaim)
- Answer #5: It does not mean he spoke; it means that he intended to kill him (Ibn Caspi)
- Answer #6: It does not mean he spoke; it means that he raised himself over him (Kli Yakar)
- Answer #7: This was actually Kayin's response to Hashem's earlier question to Kayin as to why he was upset. He responded "because of Hevel my brother" (Hakesav Vehakkabalah)
- Answer #8: Kayin misunderstood what Hashem had told him, and he said to himself that Hashem wanted him to rule over (or kill) Hevel (Malbim, Meshech Chochma)

Haftarah Highlights

The Haftarah for Parshas Bereishis is Yeshayah 42:5-43:10. Hashem tells Yeshayah that he was created to enlighten the Jewish People by showing them Hashem's strength and actions, or to tell them that they will eventually be redeemed from the Babylonian Exile (Rashi to 42:5-7). (Interestingly, according to Rashi, the famous phrase used by Yeshayah here, "Or Lagoyim", actually refers to the Jewish People, not the non-Jews; for dissenting read, see Malbim and others. Also fascinating is that Rashi also refers to the city of Venice in 42:10.)

Hashem continues by detailing that in the future, He will redeem the Jewish People from their oppressors, and the entire world will see His greatness and proclaim that He is the true G-d (42:8-15). Hashem notes that even the "blind" Jews will be enlightened at that time, and continues to use this analogy (and others) to rebuke them for their worship of other gods despite the numerous indications of His presence in this world, especially the Torah (42:16-21). This disobedience, explains Hashem, is the cause for the lowly status of the Jews in this world (42:22-25).

Hashem then tells the Jewish People that nevertheless, He is with them, and that He will redeem them (43:1-8). Hashem challenges the other nations to bring witnesses that their false gods predicted the end of days, and shares that they will see that He is the true G-d forever when we testify that He has fulfilled his promises to our forefathers (43:9-10).

The obvious connection to the Parsha comes from language throughout the Haftarah which refers to Hashem creating the world; for example, the opening verse talks about how Hashem created the heavens, which of course parallels the Parsha. The final verse talks about how there was no god before Hashem.

One other link between the Haftarah and the Parsha comes from Yoma 38a, where Chazal interpret Yeshayah 43:7 as "everything that Hashem created in His world, He created for His honour". As we read of the creation of Adam and Chavah in this Parsha, it is critical for us to also realize that all of our talents and abilities were granted by Hashem for us to serve Him.

A Taste of the Parsha

Bereishis 5782/October 1-2, 2021

Halacha from the Parsha

*Note: This is not intended as a Psak Halacha, and one should contact their Rav with any practical questions.

In this week's Parsha, we are told (Bereishis 2:6):

וַעֲלָה מִן־הָאָרֶץ עָנַן מַיִם וַיִּשְׁקֶה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:

And a cloud went up from the earth, and watered the entire face of the ground.

Reish Lakish (Sukkah 11b) explained that this passuk is the source for the Mishnah's ruling (Sukkah 1:4) that Schach (the covering of the Sukkah) must be an object which is not susceptible to become impure, and grows from the ground.¹ Having just finished Sukkos, here is a quick review of some Halachos of Schach:

¹ יש לדון האם למסקנא אנו משתמשין בלימוד זה של ריש לקיש, או באחד מהלימודים האחרים המובאים שם בש"ס. ועיין בפיר"ח שם שכתב מפורש שכל הלימודים האחרים הם רק לשיטת ר"ע שם שסוכות ממש עשו להם. ומכיון שאנו פוסקים כדברי ר"א (עיין שו"ע או"ח סימן תרכ"ה סעיף א), לכאורה יש לומר שדרשה זה הוא באמת מקור הדברים. אמנם, ראינו שאמוראים שקלו וטרו בדברי רבין בשם רב יוחנן, שהוא מפסוק באספך מגרנך ומיקבך, וגם הרי"ף (דף ו עמוד ב) הביא רק דרשת ר"י, ובעקבותיו הלכו כמעט כל הפוסקים. ואפשר שהוא ע"פ הכלל הידוע שכשחלקו ר"י ור"ל, הלכה כר"י או שהבין שהגמ' דוחה שיטת ר"ל משום שאינו מתאים לשיטת ר"ע ג"כ. וע"ע ברבינו מנוח על הרמב"ם הלכות סוכה פרק ה הלכה א מה שמשמע בענין זה.

² עיין ביאור הלכה לשו"ע או"ח סימן תרכ"ה סעיף א (ד"ה צומח) שדברים אלו פסולים מדאורייתא, והוא פשוט.

³ שו"ע או"ח סימן תקכ"ט סעיף א, מקורו ממשנה סוכה א:ד.

⁴ למסקנא, כל דבר שאפשר להוציא מן הארץ אבל אינו צומח מן הארץ הוא סכך פסול, כגון עורות של בהמה, ומיני מתכות, כמבואר בשו"ע (מקורו ברא"ש סוכה פרק א סימן כג, ובשאר ראשונים שדנו בזה). אמנם, יש להוסיף שגם דברים שאינם ניזונים מן הקרקע, כמו פטריות וכו' נראה שהם ג"כ יהיו פסולים על פי מה שכתב רש"י בסוכה דף יא עמוד ב, ד"ה כי חגיגה. (ואח"כ מצאתי ד"ו במיקרופדיה תלמודית ערך כמהין ופטריות, וציין להמאירי על המשנה שם (בעמוד הקודם) שכתב דין זה במפורש.)

ועפר עצמו אסור לסכך בו שג"כ אינו נחשב גידולי קרקע, וכן כתב הרמ"א (או"ח סימן תרכ"ט סעיף א), על פי הר"ן (דף ז עמוד ב בדפי הרי"ף, ד"ה מעזיבה).

ומין שנחשב "גידולי קרקע" בדרך כלל, אבל אותו הצמח גדל על מים בלי שום קרקע (הנקרא הידרופוניקס בלע"ז), הפסקי תשובות (או"ח תרכ"ט, אות א) מתיר לסכך בו.

⁵ אפילו עכשיו נשברו ואין בהם שיעור קבלת טומאה; שו"ע ע"פ גמ' סוכה דף טו עמוד ב.

⁶ א"א לפרט כאן כל הדברים הנחשבים כמקבלים טומאה, ויעיין בפוסקים שם.

עיין שם ביאור הלכה שהבאתי בציון 2 שדבר שמקבל טומאה רק מדרבנן, נחשבת סכך פסול רק מדרבנן ג"כ (ועיין בתוספת ביכורים או"ח סימן תרכ"ט אות ב במה שנשא ונתן בדברי המרדכי שמשמע שדבר שמקבל טומאה רק מדרבנן מותר לסכך בו). אמנם עיין מ"ב סימן תרכ"ט ס"ק ה, ששכסלים כאלו נשברו, מותר לסכך בהם, מפני שהוא גזירה לגזירה.

⁷ דין זה נמצא גם באו"ח סימן תרכ"ט סעיף א, וגם בסעיף יג שם, ומבואר ג"כ בסימן תרכ"ט, על פי משנה סוכה פרק א משנה ד בתחילתה. ולטעמו, נראה לפי

Any Schach which has one of the following characteristics is completely² invalid:³

- a) Does not grow from the ground⁴
- b) Was once able⁵ to become impure⁶
- c) Is attached to the ground⁷

Notably, any human foods (fruits or vegetables) are susceptible to impurity, and may not be used as Schach.⁸

Various poskim discuss the status of a number of materials that may be somewhat derived from things which grow from the ground. In an ideal situation, one should use something that is clearly kosher according to all opinions, but see the footnotes in regards to glass⁹, plastics¹⁰, paper¹¹, snow¹² and other materials.

פשוטו בסימן תרכ"ט סעיף ב שיש בזה משום תעשה ולא מן העשוי אפילו כשהוא מחובר. ועיין רש"י בסוכה דף יא עמוד א ד"ה פסולה שכתב על פי הדרשה המובא בגמ', ב"פסולת" גורן ויקב (ובאמת אולי היה אפשר גם לדייק במקורות האחרות כמו ואיד "יעלה" מן הארץ או "והביאו" עלי זית וכו'), אבל ק"ק מנין לרש"י זה? (ועיין במאירי שם במשנה בפירוש המילים גידולו מן הארץ, וברבינו מנוח שצינתי בסוף הערה 1) ואח"כ מצאתי ברשימות שיעורים להגרי"ד סולובייציק שם בסוכה שציין להריטב"א (בעמוד הבא בגמ') שחולק על רש"י בזה ובאמת סובר שכל האיסור הוא משום תעשה ולא מן העשוי אפילו כשלא השפיל האילן למטה.

עיין בפסקי תשובות או"ח סימן תרכ"ט אות א' כאן (ע"פ איבעיא דלא איפשטא בירושלמי כלאים פרק ז הלכה ו) שגם מה שגדל בעציץ צריכים לעקרו לפני שמסככין בו. ואולי אפשר להציע שהבעיא הוא האם נאמר כרש"י, שדבר מחובר לאדמה, אפילו בעציץ, אינו נחשב "פסולת גורן ויקב", וא"כ, צריך לעקרו, או כהריטב"א, שהפסול במחובר לקרקע הוא רק משום תעשה ולא מן העשוי, ואם הביא העציץ עם הצמח, אין בזה משום תעשה ולא מן העשוי, ולכן אינו צריך לעקרו. ולכאורה אפשר שיש עוד נ"מ אם יש גוש של קרקע במקום השורשים, או אפשר דלא פלוג רבנן, ואכמ"ל, ועיין ברשימות שיעורים להגרי"ד שם מה שביאר במחלקתם.

⁸ שו"ע או"ח סימן תרכ"ט סעיף ט, ע"פ גמ' סוכה דף יג עמוד ב. ועיין במ"ב שם ס"ק כז שמדובר במאכל אדם, והוא על פי כמה אחרונים מהתו"כ שמיני ג פרתא ז בסוף. וע"ע שם בס"ק כח שאפילו לפני שמוכשרים הם פסולים לסכך, ועיין הטעם לזה בערך השולחן שם סעיף כ.

⁹ בפסקי תשובות (או"ח סימן תרכ"ט אות ב') הביא דברי הפמ"ג (או"ח תרכ"ט, משבצות זהב ס"ק א) להתיר זכוכית כסכך בשעת הדחק, וכתב טעמים משמעתיים שאין שום היתר בזכוכית שלנו, ושאין זה מועיל כלל.

¹⁰ עיין בפסקי תשובות שהבאנו בציון הקודם.

¹¹ עיין באריכות ביכורי יעקב (ותוספת ביכורים) או"ח סימן תרכ"ט ס"ק א, ולכאורה זה תלוי ג"כ באיך שמייצרים הנייר בזה"ז. ועיין עוד בפסקי תשובות או"ח סימן תרכ"ט אות ה' במה שהעיר בקרטון ונייר לפסול לכל הפחות מדרבנן.

¹² עיין בערוה"ש או"ח סימן תרכ"ט סעיף ב' מה שהעלה על פי דברי המרדכי (חולין רמז תרנ"ד) שפסק להתיר כיוסי הדם בשלג, שאפשר שהשלג הוא דבר שגידולו מן הארץ, וסכך כשר. ופלא הוא, שעל פי דברי המרדכי שהביא, לא יהיה שלג אלא כעפר, שברור שאסור לסכך בו. ואולי הערוה"ש מבסס עצמו על מה שלומדים דברים אלו ג"כ מענני הכבוד, ושעננים (איד) נחשבת כדבר שגידולו מן הארץ וצ"ע. אכן יש להוסיף בזה שכמה אחרונים חולקים על פסקו של הערוה"ש בזה (שהחמיר למעשה), ומתירים לברך כשיש שלג על הסוכה, אבל אף הם אינם מחשבים שלג כסכך כשר.